

**Dekret Ogólny Konferencji Episkopatu Polski
w sprawie wystąpień z Kościoła
oraz powrotu do wspólnoty Kościoła**

Jednym z podstawowych obowiązków wiernego wobec Kościoła jest zachowywanie z nim wspólnoty (kan. 209 § 1 KPK).

Obowiązek zachowania wspólnoty z Kościołem w najbardziej radykalny sposób narusza ten katolik, który dokonuje aktu odstępstwa od wspólnoty Kościoła, bądź to jako heretyk, który uporczywie, po przyjęciu chrztu, zaprzecza jakiejś prawdzie, w którą należy wierzyć wiarą boską i katolicką, albo uporczywie powątpiewa o niej; bądź to jako apostata, który całkowicie porzuca wiarę chrześcijańską (występując z Kościoła katolickiego i wstępując do wspólnoty religijnej niechrześcijańskiej lub pozostając poza jakąkolwiek wspólnotą religijną): bądź to jako schizmatyk, który odmawia uznawania zwierzchnictwa Biskupa Rzymskiego lub utrzymywania wspólnoty z członkami Kościoła, uznającymi to zwierzchnictwo (kan. 751 KPK).

Kościół boleje z powodu każdego grzechu, szczególnie z powodu porzucenia wiary chrześcijańskiej i odejścia ochrzczonych ze wspólnoty Kościoła, ale czerpiąc przykład od miłosiernego Boga z miłością oczekuje i przyjmuje tych, którzy do niej powracają. Dlatego osoby znajdujące się w niebezpieczeństwie popełnienia tego czynu należy z miłością pouczać i zachęcać, by odstąpiły od zamiaru opuszczenia Kościoła. Gdy jednak od tego zamiaru nie odstąpią, respektując ich wolny wybór, należy im przypomnieć zasadę *semel catholicus, semper catholicus*.

W Polsce zdarzają się przypadki, kiedy to katolicy, korzystając z prawa do wolności sumienia i wyznania, porzucając wiarę chrześcijańską, wyrażają wolę zerwania wspólnoty z Kościołem. Dlatego Konferencja Episkopatu Polski, upoważniona przez Stolicę Apostolską, zgodnie z kan. 455 § 1 KPK, postanawia co następuje:

1. Oświadczenie woli o wystąpieniu z Kościoła wywołuje formalny skutek od chwili jego przyjęcia przez kompetentną władzę kościelną. Aby mogło być uznane za skuteczne, musi być:
 - 1) wyrażone przez osobę pełnoletnią (kan. 98 § 1 i 2 KPK), zdolną do czynności prawnych, w sposób świadomy i wolny (kan. 124-126 KPK);
 - 2) złożone osobiście w formie pisemnej wobec proboszcza swego miejsca zamieszkania (stałego lub tymczasowego).
2. Oświadczenie woli o wystąpieniu z Kościoła złożone w formie pisemnej musi:
 - 1) zawierać dane personalne odstępcy;
 - 2) zawierać dane dotyczące daty i parafii chrztu (jeżeli chrzest miał miejsce w innej parafii powinno być dołączone świadectwo chrztu);
 - 3) w sposób nie budzący wątpliwości wyrażać wolę i motywację zerwania wspólnoty z Kościołem;
 - 4) zawierać informację o tym, iż odstępca dokonuje tego aktu dobrowolnie, ze świadomością konsekwencji jakie ów akt pociąga za sobą;
 - 5) być podpisane własnoręcznie przez odstępcę.

3. Proboszcz przyjmujący oświadczenie woli o wystąpieniu z Kościoła, jeśli to możliwe, podczas tego samego spotkania:
 - 1) weryfikuje tożsamość składającego oświadczenie woli;
 - 2) przeprowadza pełną troski rozmowę duszpasterską tak, aby rozeznąć jakie są przyczyny decyzji składającego oświadczenie woli;
 - 3) podejmuje z miłością i roztropnością starania duszpasterskie, by zachęcić składającego oświadczenie woli do porzucenia jego zamiarów i obudzić wiarę zaszczerpioną weń przez sakrament chrztu;
 - 4) informuje o konsekwencjach prawnych złożonego oświadczenia woli o wystąpieniu z Kościoła, przede wszystkim o zaciąganej karze ekskomuniki *latae sententiae* (kan. 1364 § 1 KPK), której skutkami kanonicznymi są w szczególności:
 - a. niemożność sprawowania i przyjmowania sakramentów oraz sprawowania sakramentaliów,
 - b. zakaz ministerialnego udziału w obrzędach kultu (m.in. funkcji chrzestnego, świadka bierzmowania, świadka zawarcia małżeństwa, itp.)
 - c. zakaz wykonywania urzędów, posług i zadań w Kościele (kan. 1331 KPK);
 - d. zakaz przynależenia do publicznych stowarzyszeń, ruchów i organizacji kościelnych i katolickich (kan. 316 KPK);
 - e. pozbawienie pogrzebu kościelnego (kan. 1184 § 1 nr 1).
 - 5) sprawdza, czy oświadczenie woli wyrażone w formie pisemnej zawiera wszystkie wymagane elementy, o których mowa w pkt. 1-2 niniejszego Dekretu.
4. Jeżeli oświadczenie woli o wystąpieniu z Kościoła, złożone w formie pisemnej, spełnia wszystkie wymogi formalne, a po rozmowie duszpasterskiej proboszcz nabył pewność moralną, że decyzja jaką podejmuje odstępcą jest wyrazem jego wolnej, nieprzymuszonej woli i dowodem na porzucenie wspólnoty z Kościołem, rozumianej jako zerwanie więzi wiary, sakramentów i władzy pasterskiej, zobowiązany jest do:
 - 1) zachowania oryginału oświadczenia woli odstępcy w archiwum parafii;
 - 2) przesłania kopii oświadczenia woli odstępcy oraz kopii jego świadectwa chrztu do kurii swojej diecezji.
5. W razie zaistnienia wątpliwości w ocenie konkretnego przypadku proboszcz jest zobowiązany do niezwłocznego odniesienia się do ordynariusza miejsca.
6. Nie wywołuje skutków prawnych oświadczenie woli, jeżeli zostało:
 - 1) przesłane drogą pocztową;
 - 2) przesłane drogą elektroniczną;
 - 3) złożone przed urzędnikiem cywilnym.
7. Ordynariusz miejsca, po dokonaniu formalno-prawnej weryfikacji oświadczenia woli o wystąpieniu z Kościoła, poleca proboszczowi parafii miejsca chrztu (także w przypadku, gdy złożenie oświadczenia miało miejsce w parafii chrztu) dokonanie stosownego wpisu do księgi ochrzczonych.

8. Jeżeli odstępcą przyjął chrzest w parafii, która należy do innej diecezji, wówczas ordynariusz miejsca przesyła informację o akcie wystąpienia z Kościoła do właściwego ordynariusza miejsca, celem polecenia dokonania stosownego wpisu w księdze ochrzczonych.
9. Ordynariusz miejsca może zadeklarować zaciągnięcie kary ekskomuniki, z zachowaniem odpowiednich przepisów prawa (kan. 1364 KPK; kan. 1342 KPK; kan. 1718-1728 KPK).
10. Treść wpisu w księdze ochrzczonych na marginesie aktu chrztu odstępcy winna mieć następującą formę: „*Dnia..... w Parafii..... w..... złożył(a) formalne oświadczenie woli o wystąpieniu z Kościoła katolickiego*”. Adnotacja ta musi być odtąd umieszczana na świadectwie chrztu.
11. Nie wystawia się żadnego zaświadczenia potwierdzającego fakt wystąpienia z Kościoła. Odstępcą może jednak otrzymać świadectwo chrztu z adnotacją, o której mowa w pkt. 10 niniejszego Dekretu.
12. Jeżeli z zagranicznej kurii diecezjalnej wpłynie bezpośrednio do parafii informacja o wystąpieniu z Kościoła, należy skonsultować się z własnym ordynariuszem miejsca, który po weryfikacji dokumentu podejmie decyzję w sprawie.
13. Odstępcą nie może zawrzeć małżeństwa bez zezwolenia ordynariusza miejsca z zachowaniem przepisów określonych w kan. 1125 oraz kan. 1071 § 1 nr 4 i 5. kan. 1071 § 2 KPK.
14. W grożącym niebezpieczeństwie śmierci zakaz przyjmowania sakramentów ulega zawieszeniu. W takiej sytuacji, podlegający karze ekskomuniki może otrzymać sakramentalne rozgrzeszenie, przyjąć namaszczenie chorych i przystąpić do Komunii Świętej (kan. 1352 § 1 KPK), jeżeli o to dobrowolnie poprosi i okaże postawę nawrócenia. Gdy minie niebezpieczeństwo śmierci należy zastosować procedurę, o której w punktach 16-17.
15. Pomimo wystąpienia z Kościoła niezniszczalny charakter, jaki wyciska sakrament chrztu świętego, pozostaje niezatarty (kan. 849 KPK), dlatego odstępcą ma możliwość powrotu do pełnej wspólnoty Kościoła.
16. Odstępcą, który chce powrócić do pełnej wspólnoty Kościoła musi zgłosić się do proboszcza i złożyć pisemną prośbę zawierającą:
 - 1) dane personalne;
 - 2) dane dotyczące daty i parafii chrztu;
 - 3) dane dotyczące daty i miejsca, w którym zostało złożone oświadczenie woli o wystąpieniu z Kościoła;
 - 4) krótką informację o okolicznościach i motywacjach wystąpienia z Kościoła oraz pragnienia powrotu do pełnej wspólnoty z nim.
17. Proboszcz, jeżeli uzna, że osoba jest gotowa do powrotu do życia sakramentalnego, zwraca się w jej imieniu do ordynariusza miejsca, do którego należy uwolnienie z ciążącej kary ekskomuniki (kan. 1356 § 1 nr 1 KPK). Ordynariuszowi miejsca należy też przedłożyć kwestię małżeństwa zawartego w jakiegokolwiek formie przez tę osobę w czasie, w którym znajdowała się poza wspólnotą Kościoła, w celu ustalenia jej stanu kanonicznego.

18. O zwolnieniu z cenzury i powrocie do pełnej wspólnoty z Kościołem ordynariusz miejsca powiadamia proboszcza parafii chrztu oraz poleca dokonanie w księdze ochrzczonych adnotacji o następującej treści: „*Dnia powrócił(a) do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim*”. Na skruszonego odstępcę ordynariusz miejsca może nałożyć odpowiednią pokutę (kan. 1358 § 2 KPK).

W związku ze wzrastającą tendencją sekularyzacji, pokusą życia pozbawionego wymiaru religijnego, Konferencja Episkopatu Polski zachęca usilnie wiernych do nieustannego pielęgnowania i pogłębiania więzi we wspólnocie ludu Bożego oraz odważnego dawania świadectwa wiary, aby wielorakie trudności, napięcia i kryzysy ziemskiego życia mogły być skuteczniej przezwyciężane. Wszystkich wiernych wzywa do modlitwy za braci i siostry, którzy jak ewangeliczne zagubione owce oddalili się od wspólnoty Kościoła, by powrócili na drogę jedności wiary, sakramentów i zwierchnictwa kościelnego.

Dekret został przyjęty przez członków Konferencji Episkopatu Polski, uchwałą nr 20/370/2015, z dnia 7 października 2015 r., podjętą podczas 370. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopu Polski, które odbyło się w Warszawie w dniach 6-7 października 2015 r.

Dekret wchodzi w życie z dniem 19 lutego 2016 r.

Warszawa, dnia 7 października 2015 r.

+ Artur G. Miziński
Sekretarz Generalny KEP

+ Stanisław Gądecki
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

Uchwała nr 20/370/2015
Konferencji Episkopatu Polski
z dnia 7 października 2015 r.
dotycząca wydania
Dekretu Ogólnego Konferencji Episkopatu Polski
w sprawie wystąpień z Kościoła
oraz powrotu do wspólnoty Kościoła *

Konferencja Episkopatu Polski podczas 370. Zebrania Plenarnego, które odbyło się w Warszawie w dniach 6-7 października 2015 r., na podstawie kan. 455 § 1 KPK w związku z art. 18 Statutu KEP, po uwzględnieniu sugestii Kongregacji ds. Biskupów wydała Dekret Ogólny Konferencji Episkopatu Polski w sprawie wystąpień z Kościoła oraz powrotu do wspólnoty Kościoła, przy 61 głosach za i przy 3 głosach wstrzymujących się.

Tekst dekretu stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Dekret uzyska moc obowiązującą po *recognitio* Stolicy Apostolskiej.

+ Artur G. Miziński
Sekretarz Generalny KEP

+ Stanisław Gądecki
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący KEP

* Zgodnie z kan. 455 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz art. 21 Statutu Konferencji Episkopatu Polski, po *recognitio* Kongregacji ds. Biskupów (Prot. N. 458/2014), zamieszczenie Dekretu Ogólnego Konferencji Episkopatu Polski w sprawie wystąpień z Kościoła oraz powrotu do wspólnoty Kościoła w numerze 27:2015 „Akt Konferencji Episkopatu Polski” stanowi sposób jego prawnej promulgacji, w wyniku której Dekret Ogólny otrzymuje moc obowiązującą z dniem 19.02.2016 r. (przyp. red.)